

Berzantijeva programska izjava in Slovenci

Med razpravo o programski izjavi predsednika deželne odbora dr. Berzantija je svetovalec Slovenske skupnosti dr. Jože Škerk podal stališče do dela prejšnje uprave in do izjave nove deželne vlade.

Prejšnja deželna vlada, pravi dr. Škerk, je opravila veliko dela na zakonodajnem in upravnem področju. Lotila se je vprašanj, ki so že desetletja čakala na rešitev. Kar zadeva slovensko narodno skupnost v Italiji, je deželna vlada zlasti spočetka pokazala politično pripravljenost, da kaj uredi tudi na tem kočljivem področju. Pozneje je vložila ugovor na ustavno sodišče proti vladi, ki je razveljavila 23. člen pravilnika, po katerem ima v deželnem svetu tudi en svetovalec pravico tvoriti skupino, če pripada slovenski narodni manjšini. Proti koncu delovanja prejšnjega odbora se je predsednik Berzanti postavil na stališča, da znani čl. 3 statuta ne potrebuje izvršilnih delošč.

Programatska izjava novega odbora, je nadaljeval dr. Škerk, je znak dobre volje do Slovencev. Za nas je važno, da se že enkrat uredijo naša vprašanja ne glede na spore o pristojnostih in tako dalje. Slovenci vsekakor živimo v deželi, ki ne more mimo tega dejstva. V tej zvezi je navedel bomo žično poslanico papeža Pija XII. iz leta 1941, ki pravi, da v novem redu, slonečim na moralnih načelih, ni mesta za odkrito ali prikrito zatiranje kulturnih in jezikovnih posebnosti narodnih manjšin, za oviranje ali ožene njihovih gospodarskih sposobnosti, za omejevanje ali odpravljanje njihove naravne plodnosti. Čimbolj oblast spoštuje manjšine, tembolj lahko zahteva od njih izpolnjevanje državljanskih dolžnosti.

Dr. Škerk je nadaljeval, da so bila nekatere vprašanja slovenske narodne manjšine urejena, druga važna pa še čakajo na rešitev. Slovenski svetovalec je naštel celo vrsto nerešenih vprašanj, nato pa je nadaljeval, da pomeni dr. Berzantijeva izjava korak naprej ne toliko po vsebini, ki je splošnega značaja, ampak v načelnem pomenu, ker tudi na deželni stopnji afirmira prisotnost Slovencev, priznava naše pravice, nas ne deli v tri kategorije ter jamči prispevek in podporo za priznanje ter uresničenje naših upravičenih zahtev.

Izrekel je upanje, da bo novi deželni odbor nastopil pri vladi in paritetični komisiji za ureditev vprašanj slovenske narodne manjšine, ki je pripravljena na ploden dialog z večino. Dr. Škerk je še poudaril, da

(Nadaljevanje na 2. strani)

KDO BO VLADAL V AVSTRIJI?

V Avstriji bodo v nedeljo, 6. t. m. parlamentarne volitve, ki naj bi razčistile politični položaj. Dosedanja koalicija Socialistične in Ljudske stranke se je namreč izkazala za tako težavno, da jo je bilo potrebno takorekoč skoraj vsak dan nanovo krpati in lepiti. To mučno stanje — mučno za obe stranki — se je vleklo že več let. Pred kratkim pa je prišlo zaradi malenkosti do odstopa vlade in do razpisa novih volitev, ki naj bi dale jasno večino eni ali drugi stranki in tako razčistile položaj, bodisi da bo prišlo do nove koalicije med njima, v kateri se bo vedelo, katera je močnejša, ali pa da bo tista stranka, ki bo dobila večino, sama prevzela vladno, ali pa skušala ustanoviti novo koalicijo z drugimi skupinami. Po drugi strani pa bi Avstrija tako dobila močno opozicijo in možnost alternative, kar je doslej manjkalo. Dolgoletna koalicija med obema zdaleč najmočnejšima strankama je namreč povzročila paradoksen položaj, da prave opozicije sploh ni bilo, medtem ko sta se obe vladni stranki zagrizeno borili med seboj in je bilo razmerje med njima stalno napeto.

V zadnji poslanski zbornici je imela ljudska stranka 81 sedežev, socialisti pa 75. Liberalna svobodna stranka, ki združuje liberalce, nacionaliste in naciste, je razpolagala z osmimi poslanci. Na vladi je bila koalicija ljudske stranke z zveznim kancelerjem Klausom in socialistična s podkancelerjem Pittermanom.

Posledica je bila med drugim tudi ta, da nobeno važno politično pa tudi drugo vprašanje ni bilo rešeno, ker sta v vsaki važni zadevi dajali druga drugi »šah«. Tako se je nabralo vse polno nerazčiščenih in nerešenih zadev, ki so končno zastrupile koalicijo in jo napravile neznosno.

Volivni boj, ki je torej velike važnosti, ker bo odločil o tem, kdo bo imel v bodoče v Avstriji glavno besedo, ali socialisti ali Ljudska stranka, je zelo živahen in oster, kar se odraža v lepkih. Glavno geslo Ljudske stranke je: Nočemo za železno zaveso, Avstrija ne sme postati rdeča! Socialisti pa naglašajo predvsem dosedanje uspehe, ki jih je dosegla Socialistična stranka v vladi in v deželah, kjer sama vlada, kot n. pr. na Koroškem. Skoraj še bolj glasni pa sta dve manjši opozicionalni stranki, ki združujeta liberalce in čisto desničarsko, da ne rečemo nacistično usmerjene elemente. Njuni letaki so kričeči in demagoško polemični. Naglašajo pa zlasti gospodarske elemente in udarjajo na boben zmanjšane kupne vrednosti šilinga. Očitno je, da skušata pridobiti pristaše predvsem pri nezadovoljnih »majhnih ljudeh«, upokojencih ali »rentnikih«, kot jih imenujejo v Avstriji, in pri

slabše plačanih delavcih in nameščencih. Skušata pač izkoristiti nezadovoljstvo in naveličanost ljudi z dosedanja koalicijo. Propaganda komunistov pa je šibka in je na ulicah skoraj ni opaziti.

Volitve so razgibale tudi koroške Slovence. Katoliški Slovenci bodo podprli Ljudsko stranko, ker je sedanji kancler dr. Klaus, ki sam zna slovensko in je doma iz Koroške, pokazal do koroških Slovencev precejšnje razumevanje in prijaznost ter si je obetati, da bo ta odnos trajal tudi naprej. Levičarski Slovenci pa bodo seveda volili socialiste. Vendar pa v Celovcu ni opaziti nobenih slovenskih letakov. Propagandni boj se vodi le bolj po časopisju obeh skupin.

Avstrijska javnost z napetostjo pričakuje nedeljsko odločitev na voliščih. Volitve so predmet razgovorov omizij po gostilnah in kavarnah, vendar pa se ne more reči, da bi bil volivni boj razveljal ljudi do fanatizma. Volivno ozračje je mirno in dostojno. Radovednost za izid pa opravičuje dejstvo, da sta obe glavni stranki — Socialistična in Ljudska — že dolgo let skoraj enako močni, z le zelo pičlo večino socialistov, ki znaša komaj nekaj deset tisoč glasov. Možno je, da se bo to razmerje na teh volitvah obrnilo, lahko pa se tudi zgodi, da bo izšla Socialistična stranka iz volitev okrepljena. Vsekakor je volivni boj le nekoliko razburkal v splošnem zelo mirno življenje v Avstriji, ki kot nevtralna država ni vezana na noben blok in se zato ukvarja predvsem s svojimi notranjimi, v glavnem gospodarskimi in socialnimi vprašanji in seveda z — južnotirolskim vprašanjem, ki pa prihaja v volivnem boju presenetljivo malo do izražanja.

Slovenija daje dobro četrtino deviz

V Sloveniji je bilo lani 12,8 odstotka vseh jugoslovanskih turističnih prenočitev, medtem ko je slovenska republika pridobila 28 odstotkov vsega jugoslovanskega deviznega dotoka.

Lani so investirali v turizem Slovenije šest milijard dinarjev, s čimer so v glavnem dokončali začete objekte. Za ureditev zasebnih turističnih sob so uporabili 1,4 milijarde dinarjev kreditov. Skladi gostinskih podjetij so se precej povečali, povečalo pa se je tudi število zaposlenih, in sicer za deset odstotkov. Osebni dohodki zaposlenih v gostinstvu so se povečali za 37 odstotkov.

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 6. marca, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste — Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Prigode Huckleberryja Fina«, Mladinski roman, napisal Mark Twain, prevedel Pavel Holecček, za radio dramiziral Joško Lukeš. Prvi del; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 15.30 »Voda sprave«, radijska drama, napisal Alojz Rebula. Igra RO., režira Jože Peterlin; 16.45 Glasba tržaških skladateljev za komorne skupine; 17.30 Koncert orkestra tržaške Glasbene Matice, Dirigira Oskar Kjuder. Sodeluje violinist Dejan Bravničar, prvi del; 18.30 Iz pesniških gajev: Marička Znidaršič, pripravil Martin Jevnikar; 18.45 Dve sto let valčekov; 19.15 Nedeljski vestnik; 20.30 Iz slovenske folklore - Rado Bednarik: »Pratika za prvo polovico marca«; 22.10 Cerkevna in nabožna dela italijanskih skladateljev.

• **PONEDELJEK**, 7. marca, ob: 11.35 Radio za šole (Oddaja za srednjo šolo); 12.15 Liki iz naše preteklosti: »Ciril Metod Vuga«; 17.25 Radio za šole (Za srednjo šolo) — Ponovitev; 18.00 Ne vse toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Francoske simfonične skladbe iz prejšnjega stoletja; 19.10 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: Anton Mahnič; 19.30 Postni govori - (Mons. Rudolf Klinec: »Domoljubnost«; 21.00 Leoš Janaček: »Katja Kabanova«, opera v treh dejanjih. V odmoru, približno ob 21.00 Opera, avtor in negova doba, pripravil Gojmir Demšar.

• **TOREK**, 8. marca, ob: 12.00 Iz slovenske folklore - Rado Bednarik: »Pratika za prvo polovico marca«; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Koncertisti naše dežele. Tenorist Sante Rosolen, pri klavirju Livia D'Andrea Romanelli; 19.00 Plošče za vas, quiz oddaja. Besedilo Danilo Lovrečič; 21.00 Pregled slovenske dramatike.

• **SREDA**, 9. marca, ob: 11.35 Radio za šole (Za I. stopnjo Osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravlja Marjana Prepeluh; 17.25 Radio za šole (Za I. stopnjo Osnovnih šol) — Ponovitev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Klavirska glasba; 19.15 Higijena in zdravje, pripravlja dr. Rafko Dolhar; 19.30 Poje zbor »Emil Adamič« iz Ljubljane, vodi Marko Munih; 20.35 Franc Jeza: »Zlomljena ose, novela nagrajena na natečaju RAY; 21.10 Simfonični koncert, Dirigira Frem Kurtz. Sodeluje flavtistka Elaine Shaffer. V odmoru približno ob 21.40 Franc Jeza: »Slovenski prevodi Elia Vittorinija«.

• **ČETRTEK**, 10. marca, ob: 12.15 Znanost in tehnika; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Klasiki moderne glasbe; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše, pripravila Krasulja Simoniti; 21.00 »80. Severni vzorednik«, drama v treh dejanjih, napisal Vittorio Calvino, prevedla Jadviga Komac. Igra RO., režira Jože Peterlin; 22.30 Slovenski solisti. Flavtist Boris Čampa, pri klavirju Pavel Slivc. Janez Komar: Koncertantni duo — Nokturno Primož Ramovš: Dve uspavanki.

• **PETEK**, 11. marca, ob: 11.35 Radio za šole (Za II. stopnjo Osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravlja Mariana Prepeluh; 17.25 Radio za šole (Za II. stopnjo Osnovnih šol) — Ponovitev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.00 Slovenski znanstveniki s tržaške univerze: Ing. Franco Piščanc: »Novejša tehnika številčnih strojev«; 19.30 Postni govori - Marijan Zivic: »Hvaležnost«; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Zgodovina sodobnih strank. Umberto Segre: »Vloga strank v političnem razdobju Združenih držav«.

• **SOBOTA**, 12. marca, ob: 12.00 Širimo obzorja - Slavko André: »Načrt Ikar 1975«; 15.00 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 16.00 Volan. Oddaja za avtomobiliste; 16.30 Zgodbe iz druge svetovne vojne - Primo Levi: »Odjuga«; 17.20 Skala in ladja — komentarij o dogodkih po koncilu in v jubilejnem letu; 17.30 Jutrišnji solisti: Ennio Guerrato, Fernanda Selvaggio, Umberto Binacuzzi, Rodolfo Renini, Lida Metelli in Arnaldo Chietta, gojenci konservatorija »Giuseppe Tartini« v Trstu. Spremna beseda Gojmir Demšarja; 19.15 Družinski obzornik, pripravilja Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 21.00 Jezusovo javno delovanje, trpljenje in smrt. Napisala Tončka Curk, 3. slika; 21.40 Vabilo na ples; 22.30 Koncerti za pihala in orkester.

Pomemben obisk

V četrtek, 24. februarja, je jugoslovanski veleposlanik v Rimu Ivo Vejvoda izročil v prostorih jugoslovanskega konzulata v Trstu visoka odlikovanja več osebnostim iz politično-upravnega življenja v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Predsednik SFRJ Tito je po svojem veleposlaniku v Italiji podelil visoka odlikovanja najvišjim predstavnikom tukajšnjega življenja za njihova prizadevanja in napore pri vzpostavitvi dobrih prijateljskih odnosov med dvema državama.

Odlikovanja so prejeli predsednik deželne vlade Berzanti, predsednik deželne zbornice De Rinaldini, vladni komisar Mazza, predsednik videmske pokrajine Burtulo, predsednik goriške pokrajine Chientarolli in predsednik pokrajine Savona.

Jugoslovanski veleposlanik je prejšnji petek v spremstvu generalnega konzula Janhube in deželnega odbornika Vicaria obiskal tovarno »Zanussi« v Pordenonu, s katero sodelujeta že dve tovarni v Sloveniji. Isti dan je obiskal tudi muzej v Vidmu. V soboto pa si je ogledal baziliko v Ogleju, nato pa se je

sestal s slovenskimi političnimi predstavniki v Trstu ter končno obiskal Kulturni dom.

Ta obisk jugoslovanskega veleposlanika v naših krajih gotovo predstavlja pomemben prispevek k poglobitvi prijateljskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, ki je eden izmed glavnih pogojev, da se pravično uredi tudi položaj slovenske skupnosti v Italiji.

KRAVCENKO NAPRAVIL SAMOMOR

V svojem stanovanju v New Yorku si je 25. februarja vzel življenje Viktor Kravcenko, sovjetski inženir in član sovjetskega gospodarskega odposlanstva, ki je leta 1944 zaprosil v Združenih državah za politično zatočišče in obtožil stalinistični režim za vse, kar je pred 10 leti na 20. kongresu sovjetske komunistične partije razkril Hruščov.

Kravcenko je napisal znano avtobiografijo »Izbral sem svobodo«, ki je bila prevedena v mnoge jezike. Zdi se, da je vzrok za samomor živčna neuravnovešenost.

Volitve v Angliji

Laburistična vlada v Veliki Britaniji je razpisala nove parlamentarne volitve, v upanju, da bo dobila več glasov kakor pri prejšnjih volitvah in da bo tako postala njena večina v parlamentu trdnjša. Doslej je bila tako majhna, da so jo označevali za samo »simbolno«. Pogosto je bila odvisna od enega samega glasa in pri vsakih nadomestnih volitvah (v primeru smrti ali odstopa kakega poslanca) se je morala laburistična vlada tresti, da bo izvoljen konservativec in da bo morda s tem zadan zadnji in dokončni udarec njeni večini.

Z razpisom novih volitev so se uresničila napovedovanja političnih opazovavcev, da bo Wilson verjetno razpisal nove volitve, ko se bo vrnil z obiska v Moskvi. Očitno si je Wilson obetal od tega obiska in od razgovorov s Sovjetskimi voditelji velike stvari, kar zadeva izboljšanje odnosov med Zahodom in Sovjetsko zvezo in zlasti glede posredovanja v vietnamski zadevi. V resnici Wilson ni dosegel bogvekakšnih uspehov pri svojih razgovorih v Moskvi, vsaj ne takih, da bi mu lahko služili kot odločilna volivna propaganda. Kljub temu se je odločil za volitve, najbrž zato, ker meni, da

je sedANJI trenutek vendarle najugodnejši, da laburisti spet pomerijo svoje moči s konservativci.

JAZZ V CERKVI

Znani jazzovski glasbenik Duke Ellington je priredil te dni koncert jazz-glasbe v katedrali v Coventryju v Angliji. S svojim orkestrom je izvajal cerkveno jazzovsko glasbo, kot jo poznajo ameriški črnci. Izvajal je tudi svojo lastno skladbo »In the beginning, God«.

Ellington je zdaj na turneji po Veliki Britaniji. Sam se je ponudil, da bi priredil koncert v omenjeni katedrali, ki je bila med vojno popolnoma uničena, po vojni pa obnovljena in v kateri »naj bi bile vse umetnosti postavljene v službo čiščenja Božjega«.

»IL MONDO« JE PRENEHAL IZHAJATI

Ta teden je izšla zadnja številka znanega in uglednega italijanskega politično-kulturnega tednika »Il Mondo«, ki je izhajal v Rimu. Izhajati je začel leta 1952 in je zbral okrog sebe italijansko kulturno elito liberalnega mišljenja, ne toliko navezano na liberalno stranko, kot pa liberalno v smislu svobodoljubnosti in evropske in italijanske liberalne tradicije.

Tednik »Il Mondo« je imel zato precejšen vpliv v javnosti in zlasti na ostali tisk. List je bil odločno nasproten vsakršnemu levmu in desnemu totalitarizmu.

List je moral prenehati izhajati zaradi gospodarskih težav, ki jih ni hotel odpraviti s tem, da bi prodal svojo neodvisnost.

BERZANTIJEVA IZJAVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

besede dr. Berzantija o razbesnelem nacionalizmu ne morejo veljati za Slovence, ker da ni mogoče metati v isti koš fašistov ter njihovih žrtev. Na koncu je dr. Škerk zahteval, naj deželni odbor do takrat, dokler naš položaj z zakoni ali izvršilnimi določbami ne bo urejen, vsaj praktično in po upravni poti upošteva pravice in potrebe slovenskega prebivalstva.

NAŠE SOZALJE

V Trstu je te dni umrl RAFAEL VOVK. Bilo mu je 65 let.

V Lonjerju pa je umrl FRANC SUDIC. Oba sta bila zavedna Slovenca in zvesta bralca našega lista.

Hudo prizadetima družinama in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 6. marca, nedelja: Danica, Breda
- 7. marca, ponedeljek: Tomaž, Iztok
- 8. marca, torek: Janez, Ivica
- 9. marca, sredo: Frančiška, Bojka
- 10. marca, četrtek: 40 muč., Stana
- 11. marca, petek: Krištof, Heraklij
- 12. marca, sobota: Gregor, Budin

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Naravnost neverjetno

V Dolini pri Trstu se dogajajo neverjetne stvari. Na Kremenki je imel svojo rodno hišico in vrt delavec Karlo Mahnič z malimi otroki in bolno ženo. Kot drugi številni dolinski lastniki je lani prejel prefekturni odlok o razlastitvi zemljišča in hiše. Ker mu je Ustanova za industrijsko pristanišče EPIT ponujala smešno nizko odškodnino, se je pritožil na sodišče. Do danes sodišče še ni izreklo razsodbe. Pred časom pa je Ustanova za industrijsko pristanišče zahtevala, naj Mahnič zapusti svojo hišico, da bi jo porušili in nadaljevali z gradnjo naftovoda. 17. februarja so prišli predstavniki Ustanove za industrijsko področje in družbe SIOT s tovornjaki, da bi odpeljali pohištvo in družino. Mahnič se je s pomočjo svojih pravnih zastopnikov (Škerka in Berdona iz Trsta) uprl taki prisilni izselitvi. Tedaj so predstavniki EPITA in SIOTA uvideli, da samo na podlagi razlastitvenega odloka ni mogoče izgnati ljudi iz hiš in z zemlje in so odšli.

Pretekli torek so predstavniki EPITA in SIOTA svoj podvig ponovili. Ponovno so prišli s tovornjaki pred Mahničev dom, da bi izvedli prisilno izselitev. Navzoči so bili tudi organi javne varnosti. Prihitela sta tudi Mahničeva pravna zastopnika. Med predstavniki EPITA in pravnima zastopnikoma je nastala dolga in razburljiva diskusija, ki je trajala

od poldesete do približno polene. Predstavniki EPITA so na vsak način skušali izvesti izgon na podlagi upravne listine, ki jim jo je izstavil prefekt Mazza. Pravna zastopnika sta pa zagovarjala stališče, da je za izgone pristojna edino sodna oblast. Navzoča policijska oblast je dajala prav odvetnikoma. Po večurnem prerekanju so morali predstavniki EPITA popustiti ter ponovno oditi.

Toda popoldne se je karavana vrnila pred Mahničev dom. Tokrat so predstavniki EPITA vdrli v hišo ter začeli odnašati na kamion Mahničeve stvari. Prihitela sta tudi Mahničeva pravna zastopnika, ki jima pa ni preostalo drugega, kakor da vso zadevo prijavita sodišču.

Prisilni izgon Mahničeve družine je napravil mučen vtis na prebivalstvo.

Iz opisanega dogodka je jasno razvidno, da se EPIT ni poslužil zakonitega načina izгона, to je preko sodnih oblasti, temveč je zasedel imetje razlaščenca na podlagi privolitve upravnih oblasti. Tako ravnanje nasprotuje zakonu o razlaščenju iz leta 1865 ter vsej dosednji praksi na tem področju. Iz obnašanja navzočih policijskih organov je še razvidno, da je to stališče prvotno zastopala tudi policijska oblast. Popoldne je pa policijska oblast menjala svoje stališče ter dopustila tak način zasedbe imetja.

Vse kaže, da se s tem dejanjem skuša očitno ustvariti precedens za bodoče prisilne izselitve na podlagi upravnih in ne sodnih ukrepov.

Uspavalna sredstva kvarijo spomin

Ameriški strokovnjak za anestezijo, prof. John Bunker, je imel na zdravniškem kongresu v mestecu Palo Alto v Kaliforniji predavanje, v katerem je naglasil, da uspavalna sredstva kvarijo spomin. Mnogi ljudje, ki uporabljajo taka sredstva, sami ne vedo, da so njihove duševne sposobnosti čez dan zmanjšane, če so prejšnjo noč vzeli uspavalno sredstvo.

Že lahko uspavalno in pomirjevalno sredstvo zmanjša sposobnost spomina. To so dokazali poskusi na 22-ih prostovoljcih. Pokazalo se je, da so mnogi med njimi — šlo je za študente na univerzi Stanford — trpeli zaradi pozabljivosti in da se niso mogli lekcije naučiti v enaki meri, kot študentje, ki niso užili pomirjevalnega sredstva. Učinek je trajal še 18 ur potem, ko so zavžili pomirjevalno sredstvo.

Ta zdravniška ugotovitev pobija doslej razširjeno mnenje, da pomirjevalna sredstva ugodno vplivajo na živce in duševne sposobnosti, tako da so jih jemali mnogi študentje ravno pred izpiti.

NOVA RAVNATELJICA NEMŠKE AKADEMIIJE V RIMU

Za novega ravnateljica Nemške akademije v Rimu, ki ima svoj sedež v vili Massimo, je bila imenovana 30-letna Elisabeth Wolken. S tem je ostalo vodstvo nemške umetnostne akademije v Rimu v rokah družine, ki je akademijo ustanovila. Elisabeth Wolken je namreč pravnikinja ustanoviteljica.

V rimski vili Massimo lahko tričetrt leta prebivajo nemški umetniki in pisatelji, ki dobijo študentsko pomoč Nemške akademije v Rimu.

Nobelov nagradjenec Salvatore Quasimodo je izročil založniku Mondadoriju rokopis svoje nove pesniške zbirke, ki ima naslov »Dare e avere« (Dati in imeti). Izšla bo aprila.

Novice po svetu

Nova italijanska vlada poudarja, da bo njena glavna naloga pospešiti rešitev gospodarske krize in dati gospodarstvu nov zagon.

Jugoslovanske železnice so v izredno slabem stanju in tako je prišlo v zadnjem času do več železniških nesreč. Medtem ko še ni zaključena preiskava o nesreči pri Zidanem mostu, so zaprli skupino železničarjev, ki so baje povzročili nesrečo pri Splitu. Pri tej nesreči pred dnevi je izgubilo življenje trideset ljudi, veliko pa je bilo ranjenih. Vendar tisk opozarja, da je glavni krivec nesreč slabo stanje železniškega materiala.

Odstavljeni ganski predsednik Nkrumah grozi, da se bo vrnil v Gano in »zdrobil« tiste, ki so ga vrgli s prestola. Trenutno išče pri afriških vladah pomoč, da bi lahko uresničil te svoje grožnje, vendar se zdi, da ni nihče preveč navdušen, da bi mu jo dal. Niti Sovjetska zveza in Kitajska, ki si v primeru neuspeha takega poskusa ne bi hoteli pokvariti šans v Gani in drugje v Afriki.

Indijske in pakistanske čete so se v Kašmiru umaknile na črti, ki sta bili določeni s sporazumom 10. januarja.

V Siriji je prišlo do prevrata, ki je zahteval velik davek v krvi. Na oblast so prišli protinasserijanski elementi.

Sankcije proti Rodeziji so se izkazale za neučinkovite. Jan Smith se oskrbuje z nafte in bencinom iz Južne Afrike, odkoder mu vozijo pogonska sredstva dolge kolone tovornjakov.

Rusi so dosegli nov velik vesoljski uspeh. Njihova sonda je pristala na Veneri. Ni pa znano, kakšno praktično vrednost bo imel ta poskus.

Predsednik Moro je pozval vse svoje ministre k disciplini in lojalnosti. Pričakovati je, da bo imela ta Morova vlada »nemirno« življenje.

Nekaj kilometrov od Vidma je padel v sredo vojaški kamion pri trčenju z drugim vozilom v strugo reke Tilment, pri čemer je bilo devet vojakov ubitih, trinajst pa jih je smrtno nevarno ranjenih.

Rim in druga večja mesta v Italiji je zajel hud val kriminala. Sledijo si zlasti napadi na banke, zlatarne in ljudi, ki prenašajo denar za denarne zavode. Očitno je, da so na delu ljudje, ki so se razočarali v upanju, da bodo lahko na hitro obogateli s »totocalciom«.

V Jugoslaviji so se vrstile zadnji čas republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva. Na njih so obravnavali predvsem vprašanja gospodarske reforme in odnose med jugoslovanskimi narodi.

Kot napovedujejo, bo prišlo 2. junija do združitve PSI in PSDI.

V Indiji strada po uradnih naznanilih 50 do 60 milijonov ljudi. Toda nova ministrska predsednica skuša rešiti »ugled Indije« v tujini s tem, da govori, da v tujini »pretiravajo« v poročilih o lakoti v Indiji.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU PREDSTAVE V KULTURNEM DOMU

V petek, 4. marca ob 21. uri (premierski abonma)
V soboto, 5. marca ob 21. uri (abonma prva ponovitev)
V sredo, 9. marca ob 21. uri (študentski abonma)
V četrtek, 10. marca ob 21. uri (invalidski abonma)
V petek, 11. marca ob 21. uri (sindikalni abonma)
V soboto, 12. marca ob 21. uri (abonma za okolico)
V nedeljo, 13. marca ob 16. uri (abonma nedeljski popoldanski)

JOSIP TAVČAR

MRTVI KANARČEK

TRAGICNA FANTAZIJA V DVEH DELIH

Režija in scena: JOŽE BABIČ

Glasba: PAVLE MERKU'

K R S T N A P R E D S T A V A

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pr.četkom predstav pri blagajni Kulturnega doma.

V NEDELJO, 6. MARCA OB 16. URI
V LJUDSKEM DOMU V SV. KRIZU

Carlo Goldoni

GROBIJANI

(GRUBJANE)

komedija v dveh delih

Režija: JOŽE BABIČ

Prilomba na robu

Neki tržaški znanec nam je povedal, da se je pred kratkim neko nedeljo odpeljal na izlet v Lipico. Vzel je s seboj svojega sinka, da bi malo pojezdil kakega belega in krotkega lipicanskega konja. Znano je namreč, da tam posojajo konje izletnikom za jahanje. Začudilo pa ga je, da je naletel na jahalnega mojstra, ki je govoril srbohrvaško. Trudil pa se je, da bi povedal kako slovensko besedo obiskovavcem. Tembolj čudno pa je vplivalo, da so trije ali štirje delavci, Slovenci, govorili z jahalnim mojstrom samo — srbohrvaško.

Ob tem smo se spomnili, da smo brali nekaj dni prej, kako je stopilo pet članov Jezikovne zveze za kymrijski (keltski) jezik v Walesu v petdnevno gladovno stavko, iz ljubezni do svojega jezika. Z gladovno stavko so hoteli opozoriti svoje rojake Waležane, naj ljubijo in branijo svoj jezik, ki ga izpodriva angleščina.

S Tržaškega

Tržaški proračun in Slovenska skupnost

V torek ponoči je tržaški občinski svet odobril občinski proračun za letošnje leto. Za proračun je glasovalo 32, proti pa 27 svetovalcev. Za proračun je glasoval tudi predstavnik Slovenske skupnosti dr. Teofil Simčič. Zakaj? Zato, ker sta odbornik za šolstvo Babile in odbornik za javna dela Mocchi pred glasovanjem sporočila, da je občinski odbor sprejel nekaj zahtev, ki jih je stavil svetovalec dr. Simčič. Izjavila sta, da je občinska uprava na zahtevo dr. Simčiča sklenila podpreti ustanovitev dveh slovenskih strokovnih zavodov, trgovskega in industrijsko-obrtniškega, v nadomestilo dveh slovenskih srednjih enotnih šol. Dalje je odbornik Babile izjavil, da občinska uprava zdaj preučuje Simčičev predlog, naj bi prizidali k slovenski osnovni šoli v Sv. Križu prostore za slovenski otroški vrtec, ki je zdaj nameščen v istem poslopju kot italijanski.

V svoji glasovalni izjavi je pa dr. Simčič izrekel upanje, da bo občinski odbor ugodil tudi njegovim zahtevam glede izvajanja posebnega statuta Londonskega sporazuma. Časi so že zreli. Občinska uprava lahko začne brez kakršne koli bojzani izvajati pogumno politiko, ki bo temeljila na načelu pravice in enakopravnosti in bo popravila krivice in diskriminacije, ki so bile storjene v preteklosti.

Stališče Slovenske skupnosti do novega

ČASTITLJIV JUBILANT

V torek je obhajal v Trstu 90-letnico rojstva msgr. Matija Škabar, eden najstarejših duhovnikov na Primorskem. Jubilant, ki je še vedno poln življenjske čilosti in zdravega humorja, je pristen tržaški Slovenec iz Barkovelj. Po osnovni šoli v domačem kraju in končani nemški gimnaziji v Trstu je prišel v goriško semenišče.

Novo mašo je pel 30. julija 1899 v Barkovljah. Že na svojih prvih kaplanskih mestih v Rojanu in pri Sv. Jakobu je razvil, poleg vestnega dušebrižništva, tudi živahno prosvetno delavnost. S poučevanjem pevskih zborov v Marijinem domu, pri Svetem Jakobu, v Sv. Križu, na Katinari in drugod je neustrašeno ohranjal domačo pesem in besedo.

Mnogi se spominjajo msgr. Škabarja tudi kot izvrstnega kateheta na slovenski šoli pri Sv. Jakobu, kjer je poučeval 30 let. Učil je tudi na učiteljski in na zasebni trgovski šoli. Slavljenec je bil upokojen kot župni upravitelj v Barkovljah. Toda tudi tedaj se ni ustavil ne kot duhovni svetovalec ne kot prosvetni ali gospodarski delavec.

Značilno Škabarjevo osebnost so poznali vsi tržaški Slovenci in so znali in še znajo ceniti njegovo obsežno delo, ki je bilo doma šestokrat tudi z ozkosrčnostjo in nevhvaležnostjo poplačano. Vedela pa je zanj najvišja cerkvena oblast. Zato je papež Janez XXIII. odlikoval jubilarja Škabarja s častno stopnjo in nazivom monsinjor.

Visokemu jubilarantu pošilja spoštljive čestitke tudi naš list.

proračuna tržaške občine in o nekaterih manjšinskih vprašanjih je podal svetovalec Slovenske skupnosti dr. Simčič na eni izmed prejšnjih sej.

Preveč dohodkov gre za uradnike

Iz njegovega dolgega in temeljitega govora povzemamo nekaj važnejših misli. Najprej je ugotovil, da porabi občina 93,5% svojih dohodkov za občinske uradnike, katerih je 3301, tako da občinski davčni urad dela skoro samo za občinske nameščence, kar je gotovo zelo nezdravo.

Občina daje za mestno čistočo milijardo in 130 milijonov lir, mesto pa je še vedno umazano. Najeli so 100 novih pometačev, stanje pa se ni izboljšalo. To pomeni, da je premalo pometačev ali da je njihovo delo slabo organizirano. Nato je dr. Simčič govoril o javnih vrtovih in parkih (ki jih je premalo) in o kmetijstvu. Pritoževal se je, kako meščani še vedno delajo škodo po vinogradih, travnikih in gozdičkih, čeprav je z uvedbo poljskih čuvajev stanje malo boljše. Nato se je dr. Simčič zavzel, naj bi tudi tržaška občina priredila vinsko razstavo ter ustanovila posebno odborništvo za kmetijstvo.

Najvažnejše še ni bilo storjeno

Kar zadeva Slovence, je dr. Simčič ugotovil, da je občinski odbor na njegovo zahtevo ustanovil otroški vrtec v ulici Donadoni, dal postaviti dvojezične napise na slovenske šole, uredil prostor pred slovenskimi šolami pri Sv. Ivanu, izvedel več popravil na šolskih poslopih itd. Marsikaj, in sicer najvažnejše, pa še ni bilo narejeno. Slovenci še ne smemo govoriti v domačem jeziku v uradih in na sodiščih, v občinskih uradih zastoj iščemo uradnike, ki bi z nami spregovorili slovensko (županu je povedalo 400 uradnikov, da znajo slovensko!).

Poročilo o proračunu za leto 1966 v Nabrežini

V torek se je sestal na redni seji devinsko-nabrežinski občinski svet. Najprej je z enominutnim molkom počastil spomin pred kratkim umrlega deželnega svetovavca in bivšega župana v Miljah Pacca, nato pa odobril pravilnik o poljsko-čuvajski službi in potrdil osnutek pogodbe med naftovodno družbo Siot in občino za prečkanje občinskih cest. Naftovodna cev bo skupno prečkala 32 občinskih poti, zaradi česar bo občina s posebno pogodbo zavarovala svoje koristi.

Župan je zatem v daljšem govoru obrazložil glavne politično-upravne smernice, po katerih je sestavljen občinski proračun za tekoče leto. Najprej je kratko povzel glavne politične točke sporazuma med strankami leve sredine in Slov. skupnostjo, ki tvorijo večino v občinskem svetu. Glede odnosov med dvema narodnostma v občini je župan dejal, da se uprava trudi in se bo trudila, da vodi »takšno politiko, ki naj omogoča predvsem harmonično in omikano sožitje med prebivalci italijanske in slovenske narodnosti, kar je prvi pogoj za samobiten kulturni in socialni razvoj manj-

To bi ne bila žalitev za Slovence

Občina je uvedla občinske izpostave na Proseku, v Sv. Križu, na Opčinah in v Bazovici, a ljudje, ki jih vodijo, ne znajo dovolj slovensko. Na naše pritožbe, zakaj ni slovensčine v uradih in drugod, dobimo navadno odgovor, da vsi Slovenci znamo italijansko.

Dr. Simčič je ponovno vztrajal, da je treba nekaj ulic ne samo v okolici, ampak tudi v mestnem središču imenovati po slavni Slovencih. To nikakor ne bi bila žalitev za Italijane, ko pa se Slovenci ne pritožujemo, če imajo v Trstu ulice ljudje, ki so bili naši sovražniki, kot Fenice Venezian, ki je rekel, da smo Slovenci »nižja vrsta«!

Težave slovenskega šolstva

Dr. Simčič je nato obsežno govoril o slovenskih šolah in naštel nekaj največjih težav (znižanje didaktičnih ravnateljstev od 5 na 4; vodstvo dveh šol v rokah ene osebe, znižanje razredov na slovenskih osnovnih šolah, kjer so odpravili 5 razredov, čeprav je vsega le 6 učencev vpisanih manj kot lani itd.).

Glede prostorov je letos boljše z izjemo Proseka, pri Sv. Križu pa je nujno potrebno poskrbeti za prostore slovenskega otroškega vrtca (n. pr. v prejšnji obednici na slovenski osnovni šoli) itd.

Nezakonit postopek

Dr. Simčič je nato odločno nastopil proti ustanavljanju industrijskih področij na Krasu, kar bi ne bilo ekonomsko, škodovalo bi flori in favni, zastrupljalo vodo in zrak, škodovalo turizmu, kmetijstvu in podobno. Pomudil se je tudi pri slovenskih napisih in pravilni uporabi prvotnih slovenskih imen naših krajev; fašizem je že davno šel, njegova zla dela pa so še tu.

Dr. Simčič je tudi pozval oblast, naj vendar naredi konec nedovoljenemu postopku, po katerem organi javne varnosti in drugi pri zbiranju podatkov ljudi, ki prosijo za službe in podobno, vedno sprašujejo, če pošiljajo otroke v slovensko šolo. Slovenska šola je državna šola in zato je takšen postopek nezakonit in nedovoljen!

»V tej zvezi lahko z mirno vestjo trdim — je dejal župan — da smo se vsi člani odbora pri svojem vsakdanjem delu strogo ravnali po teh načelih in da ni bilo v enoletnem našem skupnem delu glede tega kočljivega vprašanja nobenih nesoglasij. Po svojih močeh smo se trudili, da omenjena načelna stališča tudi praktično izvedemo v vsakdanjem življenju. Mislim, da se sadovi take politike tudi vidno odražajo v odnosih med našim prebivalstvom. Sedanja večina je zato trdno odločena, da nadaljuje po tej poti.«

Kar zadeva proračun, je župan dejal, da predstavljajo njegovo glavno značilnost znatno večji izdatki, ki so predvideni za ureditev ekonomskega položaja uslužbencev in za razširitev občinskega organika. Omenil je nato, kar proračun predvideva za razna področja občinskega delovanja.

Pristojni odbornik Corberi je nato imel tehnično poročilo o proračunu. Ta izkazuje 166 milijonov rednih in izrednih dohodkov ter 219 milijonov izdatkov. Primanjkljaj, ki naj bi ga krila država, znaša torej 53 milijonov lir.

O DELU MSGR. FOGARJA

Prejšnji teden je imel v Gorici dr. Guido Botteri iz Trsta izredno zanimivo predavanje o pastirovanju škofa Fogarja in o njegovi pogumni obrambi slovenskih vernikov v najhujši dobi fašističnega zatiranja. Botteri je po večini obnovil misli, izražene v tržaškem obzorniku »Trieste«. Podčrtal je zlasti dejstvo, da je veljala za škofa Fogarja obramba naravnih pravic slovenske manjšine za nekaj samo po sebi umevnega in za pravega kristjana nujnega.

Izbrano občinstvo, med njim tudi precej slovenskih someščanov, je z zanimanjem poslušalo širši javnosti še premalo znani odlomek iz medvojne dobe. Sledila je enournata debata, v kateri sta zlasti msgr. Velci in učitelj Medeot dodala nekaj svojih osebnih spominov na neustrašnega nadškofa.

SEJA OBČINSKEGA SVETA

V ponedeljek zvečer so se zbrali goriški svetovavci na redno sejo. Dnevni red je obsegal nad 50 točk, katere pa niso bile vse izčrpane in se je seja nadaljevala še včeraj.

Odborniki so najprej odgovarjali na razne interpelacije. Najprej je odbornik Agati pojasnil načrt za proslavo 50-letnice osvoboditve Gorice v prvi svetovni vojni. Proslava bo bolj kulturnega značaja, počastila bo padle junake, ne bo pa proslavljala vojne. Misinski svetnik Pedroni se seveda ni strinjal s takim programom.

Nato je župan Martina odgovarjal na misinsko in liberalno interpelacijo o cesti, ki bo pod Sabotinom vezala Brda z Novo Gorico. Opozicija je namreč očitala županu, da je pri svojih stikih z rimsko vladjo in z novogoriško občino premalo varoval kočljive državne koristi ob meji. Župan je pojasnil, da se v razgovorih v Rimu niso dotaknili kakih teritorialnih sprememb in da bo to zadevo proučila posebna komisija izvedencev. Vsekakor pa bo cesta ostala italijanska posest, za kar bo sosednja država

Beneška Slovenija

Matajur:

NESMOTRNO DELO

Treba je priznati, da si krajevne in pokrajinske oblasti prizadevajo tu pa tam za izvedbo javno koristnih del.

Prav tako pa je treba ugotoviti, da se marsikje taka dela poverijo nesposobnim ali brezbržnim ljudem. To se more ugotoviti tudi pri popravilih na osnovnih šolah v Mašerih in Matajurju. V obe poslopji so napeljali potrebni novi vodovod. Mojstri pa niso računali na hude zime v naših krajih. Vodovodne cevi so položili preveč na izpostavljen način. V zadnjem hudem mrazu je voda v ceveh zmrznila in napeljava je seveda popokala. Voda se je razlila po podvih in je poškodovala učilnice in druge prostore.

Zdaj ne bo dovolj samo nekoliko zakrpati razpoke, ker se bo prihodnjo zimo isto ponovilo. Treba bo misliti na popolnoma novo napeljavo.

FOLKLORNI FESTIVAL V TARČENTU

Tudi letos avgusta bodo priredili v Tarčentu v palači Frangipane mednarodni folklorni festival pod naslovom »Evropa src«. Povabljeni bodo najboljše folklorne skupine iz Jugoslavije, Avstrije, Nemčije, Holandije, Francije, Španije, Portugalske in Grčije. Sodelovale pa bodo tudi najboljše folklorne skupine iz dežele Furlanije-Juljske Benečije.

nudila druge ugodnosti. V stikih z upravniški novogoriške občine, je izjavil župan, pa niso reševali vprašanj, ki spadajo v delokrog višjih oblasti. Izmenjali so si le misli, o čemer pa je bila vlada vedno obveščena. Liberalec Chiozza in misin Pedroni sta se z odgovorom le na pol zadovoljila.

Različni svetovavci so se spomnili tudi obletnice filozofa Benedetta Croceja in so v drugem delu seje prešli na glasovanje o raznih upravnih sklepih mestnega odbora. Na torkovi seji so svetovalci odobrili še ostale sklepe.

RAZSTAVA PAHLJAC

Včeraj so odprli pod okriljem mestne turistične ustanove »Pro loco« svojevrstno razstavo starih pahljač. Razstavljeni so te vrste predmeti, ki imajo svoj izvor v 17. in 18. stoletju. Nekateri primerki, po večini last goriških plemiških družin, so res biseri svoje vrste. Izdelani so iz slonovine ali kosti kornjač z vdelanimi biseri in intarzijami.

V razstavni dvorani v stebrišču Verdijevega korza je razpostavljenih okrog 50 res dragocenih in zanimivih pahljač. Razstava bo odprta do 15. t. m. Vstop je prost.

Krmin:

OBISK IZZA MEJE

V torek so prišli v Krmin na že najavljeni obisk upravni zastopniki iz Nove Gorice. Slovenske goste, novogoriškega župana Štruklja, dr. Rutarja, dr. Orla in druge, so sprejeli krminski župan Benetti, odbornik Prinčič, dekan Trevisan ter drugi člani občinskega sveta. V pozdravnem govoru je krminski župan poudaril važnost takih srečanj, iz katerih morajo zrasti še nove pobude za kulturne, turistične in športne izmenjave obmejnega prebivalstva.

Občinski predsednik se je zahvalil za pri srčen sprejem in je poudaril, da morajo prvemu sestanku slediti še drugi, ki bodo rešili določena stvarna vprašanja obeh občin. Župan iz Krmna je poklonil dr. Štruklju bakren krožnik z mestnim grbom in revijo, ki prinaša v podobi in besedi krminske znamenitosti. Novogoriški župan se je pa oddolžil z umetniško oljnato sliko in je povabil občinske zastopnike iz Krmna na obisk v Novo Gorico.

Po kosilu so si gostje ogledali Prinčičevo tovarno pohoštva, kmetijsko posestvo SAT-CA in veliko opekarno. To so tri panoge krminskega gospodarskega udejstvovanja. Polna dobrih vtisov se je vrnila novogoriška delegacija zvečer čez mejo.

Pevma:

ZAKONSKI JUBILEJ

Srečni zakonski jubileji postajajo vedno bolj redki. Zato so pa tisti redki tembolj omembe vredni. V Pevmi sta obhajala tak poročni jubilej dne 22. februarja naša spoštovana soseda Bensa Roman, po poklicu mizar, in njegova življenjska družica Zenica Frančiška. Pred 25 leti sta si obljubila zakonsko zvestobo, ki trdno drži.

V cerkvi pri maši sta ste zakonca za srebrno poroko zahvalila Bogu za dosedaj prejete dobrote in sta seveda tudi prosila za varstvo sebe in svojih sinov.

Po cerkvenem opravilu so slavljencema čestitali v ožjem krogu domačnosti in zado-

Iz Goriške

voljstva sorodniki in znanci ter jima želeli zadovoljno življenje do zlate poroke in še preko.

Cesta od Vinčičev proti dolini Pevmice dela domačinom in županstvu še vedno težave in skrbi. Kot veste, so to ozko in vijugasto cesto, ki pa je edini prehod proti Podsabotinu, zimski plazovi zasuli in pokvarili na več mestih. Ker se dolgo časa ni nihče zganil, so nekateri domačini sami zgrabili za lopate in za silo odstranili zemljo. Nastalo je pa še večje blato in brozga.

Občinska uprava je spredvidela, da ne bo krpanje stare ceste nič koristilo in da je potrebno vso cesto na novo preurediti. Proračun pa je pokazal 8 milijonov in pol potrebnih stroškov. Goriška občina je prosila ministrstvo za pomoč; naletela je na gluha ušesa. Zdaj bo morala potrpati na deželno blagajno — če ne bo tudi tam voljo odmevalo in bomo še dalje mesili blato ali prah po tisti poti.

Rupa - Peč:

NEREŠENI PROBLEMI

Občinarji s Peči in Rupe se moramo zopet oglasiti in povedati občinski upravi svoje želje in potrebe. Ze večkrat smo jo opozarjali, da je zanemarila pot od glavne ceste iz Rupe na Peč in da jo je treba asfaltirati. Zdaj pa z veseljem slišimo, da se bo to potrebno delo uredilo.

Ne zdi se pa nam tako nujno asfaltiranje ceste, ki s Peči mimo Tomšičeve farme skozi vodi na »stradalto« in odtod v Sovodnje, ker gre po njej zelo malo prometa. Bolj važna je po našem mnenju cesta s Peči proti Milniščem in naprej do papirnice v Rubijah. To bi bilo potrebno asfaltirati, ker stoji ob njej že devet hiš in jo uporabljajo vsak dan domačini, ko grejo na delo v tovarno ali po opravkih na občino.

Cesta, katero namerava občinska uprava asfaltirati, je daljša, ob njej ni hiš in vodi čez progo ter je potrebno ob zapornicah včasih tudi po pol ure čakati, da gre vlak mimo. Mislimo, da je dovolj razlogov, da se prej asfaltira pot proti papirnici, ker bo v večjo korist domačinov.

Veliko odgovornost si nalagajo občinski možje, ker se ne pobrigajo za ureditev zadnjega konca ceste v Rupi v takozvanem »dolnjem koncu«. Tu je precej oster ovinek in cesta je tako ozka, da verjetno ne bo minilo dolgo časa, ko bomo slišali o kaki prometni nesreči ali žrtvi na tem mestu. Če privozita naproti dva avtomobila, je trčenje neizogibno.

Prebivalci Peči in Rupe upajo, da bodo občinski možje pokazali smisel za obče koristi in tudi za posameznika, saj to je dolžnost slehernega ljudskega zastopnika, ne pa samo kako kimanje. Denar, katerega je nakazala deželna uprava, tako upravičeno upamo, se mora pravilno uporabiti, da pride v čim širšo korist.

POROKA

V soboto sta stopila pred oltar nevesta Nadja Gravner iz znane družine na Oslavju in Filibert Benedetič, pesnik in tajnik Slovenskega gledališča v Trstu. Poročila sta se v starodavni cerkvi Sv. Duha na goriškem Gradu. Poroko je zavezal stolni vikar dr. Humar.

Novemu paru želijo znanci in prijatelji mnogo sreče v novem življenju.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Najnovejša številka „Mosta“

Pred kratkim je prišla iz tiskarne nova številka tržaške revije »Most«. To je četrta številka drugega letnika in predstavlja torej zadnjo številko zadnjega leta, zato tudi nosi letnico 1965. Dodano ji je kazalo drugega letnika. V skladu z nekonformističnim in avantgardističnim značajem revije je objavljena na uvodnem mestu »Božična pridiga 1621. leta«, ki jo je napisal angleški pesnik John Donne v začetku 17. stoletja. Spremlja jo prevod pesmi »Velika elegija na Johna Donna«, ki jo je zložil zdaj zaprti ruski pesnik Josif Brodsky, prevedla pa jo je Milena Merlak Detela. Odkrila nam je pretresljivo povezanost dveh med seboj tako daljnih svetov, kot sta bila svet angleškega pesnika, svet, ki je komaj izšel iz srednjega veka, in svet ruskega pesnika, ki je okusil okrutnost totalitarizma našega stoletja.

Sledijo pesmi Humberta Pribaca, ki nas pa — vsaj nekatere — estetsko ne morejo zadovoljiti. Tudi Vinko Beličič je objavil štiri »Pesmi o gmajni«, ki so oblikovno navezane na tradicijo, vsebinsko pa spadajo k Beličičevemu idejnemu in estetskemu svetu, ki je poln žlahtne zrelosti, a preozek. Objavljen je tudi prevod pesmi znanega črnkega pesnika Aiméja Césairea: »Napravite iz mene ljubimca«. Prevedla jo je Živa Gruden. Prevod je lep, a še nekoliko šolski.

Lev Detela je objavil esej »Nekateri problemi Dantejeve Božanske komedije«. Stržen esej je v misli: »Nebesa pomenijo konec koncev premaganje ODTUJENOSTI in popolno človekovo uresničitev« — torej problem, ki Detela vedno zanima.

Bogdan Berdon je prispeval razpravo »Pravni in gospodarski vidiki razlaščenja v luči vprašanja zaščite slovenske manjšine«. Vladimir Vremec pa je avtor razprave »Dva primera demokratizacije«. Razprava je zelo aktualna, ker obravnava vprašanje, ki nas Slovence danes najbolj muči, ali bolje rečeno, vprašanje, ker jih je namreč več, a ki vendar vsa izvirajo iz istega izvira. Nekdo, ki se je podpisal samo z začetnicami V. J., je na-

SLOVENSKE ŠOLSKE KNJIGE V KANADI

Slovenske (pomožne ali farne) šole v Kanadi so začele izdajati lastne šolske učbenike. Slovenska »Šola Marije Pomagaj« v Torontu je novembra lani izdala svojo prvo knjigo: »Veseli dom«, učbenik za višje oddelke slovenskih šol. Te dni je izdala še »Materino besedo«, abecednik in učna knjiga za nižje oddelke. Knjigo »Veseli dom« je sestavil Tone Zmec, ravnatelj slovenske šole Marije Pomagaj v Torontu, s sodelovanjem učiteljev iste šole, tiskala pa jo je St. Joseph Press v Torontu.

Na 224 straneh Veselega doma se vrste berila, ki so razdeljena v dva dela, zemljepis Slovenije, zgodovina Slovencev in slovnica. Strani knjige poživljajo številne slike Slovenije in Kanade, umetniške podobe in obrabi pisateljev in slovenskih slavnihih mož.

U Moskvo dežujejo protesti

Poleg skupine uglednih italijanskih pisateljev in skupine katoliških kulturnih delavcev je tudi italijansko društvo filmskih avtorjev izrazilo svojo vzajemnost z obsojenima ruskima pisateljema Sinjavskim in Danielom. V svoji izjavi pravijo, da je bil proces, na katerem sta bila obsojena, smešna farsa, glede na to, da se je odvijal za zaprtimi vrati, ker tuji časniki niso smeli v sodno dvorano.

Proti obsodbi Sinjavskega in Daniela so protestirale tudi razne italijanske demokratične stranke in številne druge organizacije, med njimi tudi sindikalne.

Tudi »Osservatore Romano« je objavil komentar o obsodbi, v katerem pravi, da je treba presojati ta proces iz perspektive notranjega sovjetskega življenja. Ta obsodba predstavlja — po mnenju vatikanskega glasila — nadaljnji korak na poti povratka k metodam, o katerih se je nekaj časa zdelo, da so jih v Sovjetski zvezi že opustili.

Protesti dežujejo v Moskvo tudi iz vse ostale Evrope. Med drugim je protestirala Švedska aka-

pisal članek »Koncil in slovenska stvanost«, o katerem tudi lahko rečemo najmanj to, da je aktualen.

Zadnji del revije prinaša recenzije, razne satirične glose in polemične sestavke, med katerimi je bridko humorističen in resnično duhovit zlasti »Kulturno-nogometni razglas«, ki ga je podpisal »Navijač slovenske in drugih jugoslovanskih kultur«.

V splošnem se lahko reče, da je ta številka »Mosta« na več kot dostojni višini in da dela čast ne samo slovenski kulturi v zamejstvu, ampak vsej sodobni slovenski kulturni prizadevnosti.

VEČJE ZANIMANJE ZA FILME

Iz raznih držav in tudi iz Združenih držav poročajo, da v splošnem pri ljudeh zadnji čas že upada zanimanje za televizijo in da se začenjajo spet bolj zanimati za filme. Televizija je izgubila mik novosti, v umetniškem pogledu pa se ne more meriti s filmom.

Zdaj javljajo iz Velike Britanije, da se to pozna tudi pri britanskem filmu. Lani so bile kino dvorane v Veliki Britaniji spet bolj polne. Angleško filmsko tržišče je postalo spet tako trdno in obetajoče, da so se ameriški filmski podjetniki odločili financirati 60% vse britanske filmske proizvodnje.

Nova komedija Edoarda De Filippa

V nekem rimskem gledališču so uprizorili pred kratkim dve enodejanki Edoarda De Filippa, pod skupnim naslovom »Due giorni dispari« (Dva neparna dneva).

Ena izmed enodejank ima naslov »Dolore sotto chiave« (Zaklenjena bolečina). Edoardo De Filippo jo je napisal leta 1959 in je bila že uprizorjena v neapelskem gledališču San Ferdinando. Drugo, z naslovom »Il cilindro« (Cilinder), pa je napisal ta neapelski komediograf šele lani poleti v svoji hišici, ki si jo je dal zgraditi na otoku Ischii nasproti Positana. Edoardo sam je izjavil, da med obema enodejankama ni le razlika v datumu njunega nastanka, ampak da sta tudi vsebinsko zelo različni. Skupno pa jima je to, da si v obeh neprestano sledijo psihološko napete situacije. »Zaklenjena bolečina« se dogaja v intimnosti neke družine, medtem ko je postavljena igra »Cilinder« v bolj javne razmere, četudi ji je izhodišče tudi bolj domači krog.

Edoardo De Filippo je igral v obeh enodejankah tudi eno glavnih vlog ter ju je zrežiral. Pri tem je uporabil za »Zaklenjeno bolečino« normalne kulise, za »Cilinder« pa se je poslužil naprave, ki je omogočala vtis, da se dogaja zgodba na trgu. »Cilinder« je zgodba dveh revnih zakoncev in ne do konca prignane zakonske nezvestobe. Edoardo De Filippo se je v teh dveh enodejankah vrnil

demija, ki podeljuje Nobelovo nagrado za književnost in ki je lani nagradila ravno sovjetskega pisatelja Solohova.

Trda obsodba pisateljev Andreja Sinjavskega in Jurija Daniela pred sodiščem v Moskvi je vzbudila neugodne odmeve celo v komunističnih krogih. Glasilo danske komunistične partije je zapisalo, da je ta obsodba »nerazumljiva«, medtem ko je glavni tajnik britanske komunistične partije izjavil, da ho ta obsodba zelo škodovala Sovjetski zvezi. Glasilo francoske komunistične partije »L'HUMANITE« očitno kaže zadrego spričo te obsodbe in je objavilo poročilo o njej na malo vidnem mestu.

Na splošno si na Zahodu razlagajo ostro obsodbo obeh pisateljev s tem, da v Sovjetski zvezi niti ni toliko do izgube ugleda v tujini, kot pa do tega, da zadušijo svobodoljubne težnje v vrstah sovjetskih pisateljev. Te težnje postajajo tudi vedno bolj nadležne in so vedno bolj nevarne totalitarizmu sovjetskega režima, katerega je označil te dni sovjetski pisatelj Valerij Tarsis v Londonu za fašizem.

DRUGA RAZSTAVA CERKVENE UMETNOSTI V TRSTU

Poleti bo prirejena v Trstu druga mednarodna razstava cerkvene umetnosti. Prirejena bo v sodelovanju z rimsko Quadriennale in z zgodovinskim arhivom beneške Biennale. Prva razstava cerkvene umetnosti je bila v Trstu pred petimi leti. Predvidevajo, da se bodo udeležili letošnje razstave umetniki iz mnogih držav, med njimi tudi afriški in azijski. Malajski umetnik Lih-Ju je že poslal za razstavo svojo sliko Marije z Jezuškom, preko katoliške organizacije National Catholic Welfare Conference (NCWC).

Tržaškim organizatorjem razstave so obljubile svojo podporo razne italijanske organizacije, ki imajo na skrbi cerkveno umetnost, med njimi Biennale v Novari. Razpisane so tudi nagrade.

SILONEJEVA DRAMA

Stalno gledališče iz Aquile je uprizorilo v nekem rimskem gledališču dramo »ED EGLI SI NASCOSE« — In on se je skrli — katere avtor je Ignazio Silone. Premiera te igre je bila pred kratkim v Aquili. Silone jo je napisal med drugo svetovno vojno kot begunec v Svici. Na tiskovni konferenci je Ignazio Silone povedal, da je napisal to dramo po svojem romanu »Vino e pane« — Vino in kruh —, ki ga je tuja kritika zelo dobro sprejela. To je sicer delo, ki ga je navdihnilo odporniško gibanje, vendar pa ni strankarsko. Silone je tudi izjavil, da je zadovoljen, da je napisal igro »In on se je skrli« in da je hvaležen Stalnemu gledališču v Aquili, da ga je uprizorilo.

Ignazio Silone je dobil, kot znano, nagrado Marzotta za leto 1965. Podelili so mu jo za njegovo knjigo »Uscita di sicurezza« — Zaslanj izhod — katero je tudi napisal v begunstvu.

k prvotnim motivom in navdihom svojega gledališča. Zlasti pri srcu mu je to njegovo najnovejše delo, »Cilinder«, ki ga je pisal v samoti svoje hišice na otoku, samo v družbi svojega zvestega psa »Tarantelle«. Zalosti ga pa, ker je obisk predstave te enodejanke prepovedan za mladino do 18. leta. Poleg Edoarda De Filippa so igrali glavne vloge v teh dveh njegovih delih Regina Bianchi, Franco Parenti, Gianna Giachetti, Gennaro di Napoli in Gennaro Palumbo.

Občinstvo, ki je bilo prisotno pri premieri, je bilo naravnost navdušeno in je to tudi pokazalo.

RESTAVRIRANJE FRESK V POSTOJNI

Zavod za varstvo kulturnih spomenikov v Ljubljani bo poskrbel za restavriranje dragocenih fresk iz 16. stoletja v cerkvi sv. Andreja ob cesti med Jamo in Grajskim gričem v Postojni. Freske so odkrili lani, ko so strokovnjaki ugotavljali in zapisovali kulturne spomenike, ki bi jih bilo treba zavarovati in ohraniti.

ROKOPISI OD MRTVEGA MORJA SE KVARIJO

Prof. Allegro z angleške univerze v Manchesteru, kjer zdaj hranijo znamenite esenske rokopise od Mrtvega morja, stare dva tisoč let, je naznanil, da se rokopisi kvarijo in temnijo. Za zdaj se ne da proti temu ničesar storiti. Vendar meni, da jih bo mogoče brati z infra-rdečimi žarki.

Prof. Allegro je tudi odkril, da so enega izmed rokopisov narobe sestavili iz trhljih koščkov in da so napako napravili v Združenih državah.

RESEVANJE EGIPČANSKIH TEMPLOV

V Abu Simbelu v zgornjem Egiptu je bila slovesnost, s katero so začeli na novo sestavljati znameniti staroegipčanski tempel, znan kot tempel Abu Simbel. Kot znano, so ga razdrli, da bi ga rešili pred poplavo Nila zaradi gradnje Assuankega jezusa, in ga bodo zdaj nanovo postavili nekaj sto metrov višje na skali. Dela bodo dokončana do konca letošnjega leta. Nato bodo predstavili višje še drugi tempel, to je tempel kraljice Nefertari.

Predsednik Italijanskega instituta za gradove, ki ima svoj sedež v Rimu, je naznanil, da bodo sestavili evidenco vseh gradov v Italiji in umetniških in zgodovinskih spomenikov v njih. S tem hočejo preprečiti, da bi gradovi propadali zaradi brezbriznosti javnega mnenja.

GOSPODARSTVO

Kako bo živila v bodočnosti?

Znanstveniki in neznantstveniki razpravljajo, pišejo in pridigajo, da je že danes na svetu preveč ljudi, da je marsikje lakota, a da se človeštvo kljub temu neznansko hitro množi. Nekateri govorijo tako, kot da bi imelo zmanjkati hrane že njim ali otrokom. Povsod samo črna, temna bodočnost.

Ali je res upravičen tak pesimizem? Ali res ni svetlega žarka v tem oziru?

Naš list je že pisal o človeški in živalski hrani iz alg. Danes še ni povpraševanja po tej hrani, a čim bo potrebno, bo ta hrana na razpolago. — Na svetu so še ogromne neobdelane planjave, ki bodo obdelane, ko bo pritisnila potreba. — Morski ribji lov še ni industrializiran in ko bo, bo samo tu za eno današnje človeštvo hrane. In še druge možnosti so. — Ko se bo človeštvu posrečilo pravilno uporabiti klorofil (zelenilo v listih — in smo že prav blizu tega odkritja) — bo pa sploh dovolj hrane za poljubno število milijard ljudi.

Sedaj poročajo, da je NASA, to je ameriška ustanova za raziskavanje vesoljstva, rešila vprašanje prehrane astronautov, to je tistih, ki bi morali bivati več časa v vesoljstvu, recimo na Luni. V tem oziru so delali dolgotrajne poskuse v Kaliforniji; to je delala zlasti ekipa dr. Winitza. Potrebno je bilo rešiti naslednje vprašanje: Človeška prehrana je sestavljena iz velike skupine

ŽELODČNI MAGNET

Znano je, da propade mnogo živine zaradi kosov žice, žebeljev ali drugih železnih predmetov, ki pridejo v živalsko telo skupno s krmo, zlasti s senom. — Že v ljudski šoli smo spoznali značilnost magneta, da poteguje k sebi vse železne predmete, če le niso preveliki ali predaleč. Ni bil predolg korak do ideje, da bi to svojstvo magneta izkoristili tudi v živinoreji. Idejo so odkrili v ZDA. Z velikim povdorkom in tudi uspehom pa širijo sedaj te priprave v Avstraliji, kjer jih imenujejo želodčni ali »gastro magneti«. Namestijo jih v prvem delu štiridelnega govejega želodca.

kemičnih sestavin. Ali pa je človeški organizem sposoben prenašati dieto iz samih kemičnih snovi? Dr. Winitz je zbral 15 zdravih mladih mož, ki so se prostovoljno prijavili za poskus. Pet mesecev so ti ljudje štirikrat dnevno pili vodo, kateri je bila primešana dieta: destilirana — prekuhana voda, 19 aminovih kislin, 13 rudninskih soli, 12 vitaminov in dve škrobovini. Vseh 5 mesecev so možje normalno opravljali svoja opravila. In ves čas so se počutili prav dobro in enako tudi po končanem poskusu. Prehranjevalni strokovnjaki NASA so prevzeli zgornjo dieto za svoje astronaute.

To pa je šele začetek kemičnega prehranjevanja.

VEDNO VEČ KONSERV

Proizvodnja konzervirane hrane se vedno bolj razvija: gradijo nove, moderne tovarne, prejšnje pa prenavljajo. To pa ne samo v Italiji, ampak skoraj po celem svetu. Vedno bolj pa postaja tudi moderno segati po konzervah in jih uporabljati za hrano. Zakaj?

V glavnem sta dva razloga, da ljudje kupujejo več konserv. Navadno je hrana v konzervah ravno tako cenena, če ne še cenejša, kot v surovem stanju. Glede mesa velja to prav gotovo. — Torej je štednja prvi vzrok. Drugi vzrok pa tudi izvira iz štedljivosti in sicer prisiljene. Delovni človek si mora prištediti hišno pomočnico, navadno ker je sploh ne dobi in so drage. Tok življenja pa postaja tako hiter in vrtoglav, da ni dovolj časa za pripravo prehrane. Hitro nekaj v sebe in hitro spet na delo.

Tako je torej danes človeško življenje, kar tovarnarji konserv, posebno pa mesnih prav dobro vedo in si s tem ustvarjajo bogastvo. — V mesni konservi se tudi povzije kakšno meso, kakršnega bi se drugače brnil, na primer zmrznjeno.

Gotove konzerve pa so danes boljše kot blago, iz katerega so napravljene: na primer paradižnična conserva, tako v mezgi kot olupljeni paradižniki.

Piščanci brskači in pohanci

Kdor se danes količkaj peča s perutninarstvom, zna ločiti med pohanci in brskači. Slednji so pač piščanci, ki brskajo po dvorišču ali na prostem, pohanci pa prebijejo celo svoje življenje — od prvega dne do zakola — v bateriji, na tesnem. Na zunaj jih kmalu razpoznamo: pohanci, to je piščanci iz baterij, so beli in zalitega telesa, perje brskačev pa je različnih barv, telo pa bolj mršavo in zato lažje. Koža brskača je rumenkasta, pri pohancu pa bolj blede.

Največja pa je razlika v kakovosti mesa. Pohanec, vzrejen v bateriji, ima bolj voden, nekam blatno meso, brskačevo pa je bolj trdo, mišice so bolj dolge, meso samo pa mnogo bolj okusno. — Pri baterijski vzreji pohancev dobimo 1 kg teže že z 2,5 kg krmske mešanice, pri brskaču pa bi dosegli isto težo s komaj 3,5 kg krmske

mešanice. Torej bi stala krma za brskače znatno več. A brskačev ne redi nihče samo s krmsko mešanico, kot je za pohance, marveč jih krmi z isto mešanico samo en mesec, potem pa dobijo brskači drugo mešanico, pri kateri je glavna sestavina zdrobasta koruzno zrnje.

Proizvajalni stroški brskačev in pohancev so različni, različne pa so tudi tržilne cene. Pri pohancih pride na trg mnogokrat preveč blaga hkratu in cene zdrknejo zelo nizko. V raznih italijanskih pokrajinah večkrat niso mogli iztržiti niti 250 lir za kg pohanca; po brskačih pa je vedno povpraševanje in cene so stalno višje od 700 lir za kg žive teže. Izgleda pa, da bo organizacija rejcev perutnine planirala rejo pohancev in da glede teh ne bodo več nastopile take »katastrofe«, kot jih je že bilo precej.

Z Goriškega

S soslednje strani:

MIREN

V duhu vzajemnega kulturnega sodelovanja je priredilo v soboto zvečer mirensko prosvetno društvo »Svoboda« poseben večer. Gostovat sta prišla moški pevski zbor »Aruštva« »Seghizzi« iz Gorice in folklorna skupina iz Ločnika.

Mirenci so prav prisrčno sprejeli italijanske in furlanske sosede, s katerimi je prišlo v goste tudi precej Slovencev. V polni prosvetni dvorani je pozdravil povabljenca najprej društveni predsednik Budin. Zahvalil pa se mu je za sprejem »Seghizzijev« zborovodja France Valentinčič ml.

Goriški zbor je zapel najprej 5 klasičnih italijanskih skladb in 1 slovensko; pripomnimo, da nastopa v zboru — poleg pevovodje — tudi nekaj slovenskih članov. Nato je nastopila furlanska skupina v narodnih nošah. V drugem delu sporeda so zapeli Seghizzijev furlanski venček »Gotis de rosade«. Zbor je dodal še eno Gotovčevo skladbo, tako da so zvene ob meji italijanske, furlanske, slovenske in srbohrvatske pesmi. Posrečen je bil zaključek s skupnim pevskim in folklornim nastopom.

Po koncertu so se gostje in domačini zbrali na prijeten prigrizek in pomenek. Navezovali so nove stike in razkladali načrte za bodoče sodelovanje. Starejši so pa obujali spomine, ko je bilo še komaj pred tridesetimi leti naravnost nepojmljivo, da bo kdaj na slovenskem odru nastopil italijanski zbor v duhu kulturnega sožitja.

PLANINSKO DRUŠTVO

Slovensko planinsko društvo v Gorici bo priredilo v nedeljo, 27. marca, družinski izlet z avtobusom v Planico, kjer so za isti dan prirejene mednarodne smučarske tekme. Avtobus bo odpeljal s Travnika ob štiri in pol zjutraj in bo vozil skozi Videm, Trbiž, Rateče v Planico.

Po končanih smučarskih tekmah, okrog 14. ure, bo odpeljal preko Ljubljane in Postojne v Gorico, kjer je predviden prihod ob 23. uri. Vožnja za člane stane 1500 lir, za nečlane 200 lir več. Za hrano in vstopnino k skakalnici mora skrbeti vsak sam. Vpisovanje traja do 14. marca pri odborniku Košuti, ul. Mameli 8.

Goriško slovensko planinsko društvo sklicuje tudi svoj redni letni občni zbor za to nedeljo ob 10. uri v klubski dvorani. Na dnevnem redu so poročila in volitev novega odbora.

VEČERI OB SREDAH

Včeraj zvečer je imel v klubu »Simon Gregorčič« napovedano predavanje dr. Rafko Dolhar iz Trsta. Govoril je o gorah in planinah Julijskih Alp, katere pozna kot malokdo drugi; saj je zrastel sredi njih, v Trbižu. Navezal je svoje planinsko predavanje na svojo knjigo »Pot v planine«. Kaže, da je primorski planinski svet dobil v Dolharju vrednega naslednika Kugyu, Tumi, Jugu in Abramcu. Predavanje so poživljale barvane skioptične slike.

OBCNI ZBOR

Goriška nabavna in prodajna zadruga vabi na občni zbor, ki bo v nedeljo, 6. marca, ob 10. uri v Standrežu pri Lutmanu. Na dnevnem redu je poleg običajnih poročil in volitev tudi razprava o podaljšanju obstoja zadruge, ki uspešno deluje že 20 let.

SENDOMIRSKI SAMOSTAN

FRANZ GRILLPARZER

□ 1 □

Prevedel in priredil F. J.

Zarki zahajajočega sonca so zlatili pobočja ene najlepših dolin sendomirskega vojvodstva. Poljubljali so kot za slovo zidove samostana, ki se je zdel kot da hoče razkazovati svoje bogastvo z mnogimi okni, ki so bila odprta na vzhodno stran. Prav tedaj sta prijezdila dva viteza v spremstvu maloštevilnih hlapcev na greben višine nasproti samostanu, v katerem je ravno zazvonilo Ave Marijo. Za hip sta neodločno pridržala konja, nato pa sta ju pognala v hitrejši dir proti dolini in proti samostanu sredi nje.

Obleka obeh poznih gostov je razodevala, kdo in kaj sta. Nosila sta širokokrajna klobuka s peresi, tesna jopiča iz jelenove kože preko temnih oklepov, ozke hlače in visoke škornje; po vsem tem se je dalo sklepati, da nista prava Poljaka. Bila sta v resnici Nemca, ki sta potovala kot poslanca nemškega cesarja na dvor Jana Sobieskega. Ker pa se je dan že nagnil, sta sklenila zaprositi za prenočišče v samostanu, ki sta ga zagledala pred seboj.

Samostanska vrata so bila že zaprta, a so se spet odprla za gosta, ki sta prosila, da bi smela vstopiti. Vrtar ju je povabil noter in ju odvedel v obsežno zgradbo za tujce, kjer da bosta dobila okrepčila in prenočišče. Toda opat in drugi samostanski bratje so že odšli na kor, da opravijo večerne molitve — je pristavil kot v opravičilo — in tako ta dan ne bodo mogli več pozdraviti tako odlična gosta.

Besede vratarja, ki ju je opazoval nekoliko nezaupno, je potrdil monoton enoglasni zbor glasov, ki so molili in peli. Zvenel je oddaleč, a še vedno mogočno in je tako dovolj jasno razodeval, da gre za molitveni zbor samostanske skupnosti.

Gosta sta stopila v sobo, ki jima ju je odkazal vratar; čeprav je bilo jasno videti, da je bila zgrajena šele pred nedavnim, enako

IZ TEHNIČNIH RAZLOGOV JE V TEJ STEVILKI IZOSTAL PODLISTEK »VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN«. Z NJEGOVIM OBJAVLJANJEM BOMO NADALJEVALI V PRIHODNIH STEVILKI. (Uredništvo)

kot ves samostan, je vendar s hoteno natančnostjo posnemala starodavne ostre loke. Ob stenah je stalo skromno, a čedno pohištvo. Skozi visoka obokana okna se je videlo odprto polje, onstran katerega je mesec, ki je vzhajal na vzhodni strani neba, v boju z zadnjim večernim sijem pravkar posrebril vrhove gričev, medtem ko je v tesni dolini in pod gozdnim drevjem že kraljevala noč; popoln molk, ki je vse utapljal v svojem miru, je razgrinjal svojo tenčico preko vseh živih in neživih stvari.

Sluge obeh gostov so prinesli vina in večerjo. Trudna viteza sta stopila k majavi mizi, ki so jo bili porinili v nišo odprtega okna, sedla na visoka naslanjača ter uživala čarobno igro mesečine, nato pa se posvetila vinu in večerji, da bi si okrepila telesi za potovanje naslednjega dne.

Tako je minila skoraj ena ura. Zdaj je bila že trda noč in zvoki zvonov in zbora so že davno utihnili. Sluge so prižgali, preden so odšli počivat, svetilko, ki je širila šibko svetlobo le v sredini sobe. Toda viteza sta še sedela pri oknu in živahno razpravljala, morda o namenih svojega potovanja, gotovo pa o važnih stvareh. Nenadno je nekdo močno poškral na vrata sobe in še preden sta utegnili odgovoriti: »Naprej!« in nerada pretrgala svoj razgovor, so se vrata odprla. gospodoma potreben ogenj.

Človek, ki je vstopil, je bil oblečen v povstopila je čudna postava in vprašala, če je nošeno in na več krajih zakrpano meniško haljo, ki je bila v dovolj očitnem nasprotju z njegovo močno in čokato postavo. Vsa njegova od let že nekoliko upognjena postava, morda nekoliko nižja od povprečja, je vzbujala občutek odločnosti in moči, in če bi ne bil nosil kute, bi ga bil lahko imel človek za vse drugo razen za miroljubnega sina Cerkve. Njegovi lasje in brada so morali biti nekoč gotovo vranje črni, zdaj pa so skoraj povsod že prehajali v sivo, vendar pa so bili še močno kodrasti in kljub svoji dolžini gosti in obilni. Oči je ponižno povečal, kot je navada pri menihih, in jih le poredko dvignil; tedaj pa se je zazdelo, kakor da je švignila iz njih strela, ko so črne zenice grozotno zažarele nad pepelno sivimi lici. Človek je začutil skoraj olajšanje, ko so se tre-

pelnice spet povsile in zakrile ta pogled. Taka sta bila videz in izraz meniha, ki se je pojavil z naročjem drv pred gostoma in vprašal, če potrebujeta ognja.

Viteza sta se spogledala, vsa začudena od te čudne prikazni. Menih pa se je sklonil nad kamin in začel kresati ogenj, ne da bi se dal motiti od opombe, da še ni čutili mraza in da zato ni potrebno, da bi se trudil. Noči so že mrzle, je ugovarjal, in nadaljeval s kresanjem ognja.

Ko je končno končal in je ogenj že veselo plapolal, je še obstal dve sekundi pri kamini, da si je ogrel roke, nato pa se je tiho napolil proti vratom, ne da bi se dozdevno še brigal za gosta.

Ko je bil že pri vratih in je prijel za kljuko, je rekel eden izmed gostov: »Ker ste že tu, prečastiti pater...«

»Brat!« ga je popravil menih skoraj razdraženo in obstal na pragu, ne da bi se obrnil, z obrazom proti vratom.

»Naj bo torej, brat!« je nadaljeval vitez. »Ker ste torej že tu, nama razrešite skrivnost, ki bi jo rada spoznala.«

»Vprašajta!« je odgovoril menih in se obrnil.

»Poslušajte torej!« je rekel gost. »Začudila sta naju veličastna lega in arhitektura vašega samostana; zlasti ker je tako nov in se zdi, da je bil sezidan šele pred kratkim.«

Ob teh besedah je samostanski brat dvignil svoje črne oči in njegov pogled je skoraj z divjim izrazom uprl pogled v sobesednika. Ta pa je nadaljeval: »Minili so že časi, ko ustanavljanje takih samostanov še ni bilo izjema. Koliko časa že stoji ta samostan?«

(Dalje)

V ZRCALU ZGODOVINE

Tednik goriške demokristjanske stranke »Voce isontina« objavlja že nekaj tednov zgodovinski oris goriškega politično-kulturnega življenja med dvema vojnama. Oris pod naslovom »I cattolici isontini fra le due guerre« je prišel že do osmega poglavja. Te zgodovinske članke piše z vestnostjo zgodovinarja in z neko znanstveno akribijo komendantor Medeot, (pod psevdonimom Vir) znana osebnost v goriškem italijanskem kulturnem življenju.

V zadnji številki omenjenega tednika (letnik III., št. 8) piše gospod Medeot, da je Previdnost že iz zgodnjega srednjega veka določila v naših krajih sožitje dveh narodov, furlanskega in slovenskega. Nadaljuje z opisom, kako se je leta 1910 razcepila slovenska katoliška skupnost v staro strujo pod vodstvom dr. Gregorčiča in v novo, katero sta vodila Mahnič in Srebrnič. Napačno nadaljuje pisatelj, da sta obe struji gojili nacionalistično smer, ki je vzbujala jezo ne samo italijanskih liberalcev, ampak tudi katoliških faiduttijancev.

Z nekakim hijatom, to se pravi brez točne povezave, prehaja članek na opis položaja goriških Slovencev po prvi vojni — poudarja vedno le katoliških, čeprav je bilo politično življenje vseh goriških Slovencev v odnosih do italijanskih sodržavljanov isto. Medeot pravilno poudarja, da so slovenski zastopniki ubrahi pot realistične zmernosti. Izraža mnenje, da furlanski katoličani niso mogli kaj prida pomagati proti fašističnemu raznarovalnemu nasilju. Pač pa da so v duhu stali ob strani škofa

Fogarja, ko je junaško nastopil v obrambo zatirane slovenske manjšine.

Gospod Medeot tudi pogumno prizna, da nista vedno sledila tej premočrnosti katoliški tednik »Idea del Popolo« in dnevnik »Friuli« iz Vidma. Pisec nadaljuje, kako je videmski prefekt Piero Pienti (če se ne motimo, je danes glavni delničar žičnice in hotela na Višarjah) izdal 19. oktobra leta 1923 odlok, da mora glasilo goriških Slovencev »Goriška Straža« objavljati vse članke tudi v italijanskem prevodu. »Voce Ison-tina« prinaša tudi fotokopijo »Goriške Straže« z dne 22. oktobra 1923 v dvojezični izdaji in s črnim robom — v znak narodne žalosti. O tej pisentijanski šovinistični zatelebanosti so objavili protestne članke tudi angleški in ameriški dnevniki.

V drugi fotokopiji beremo v istem članku tudi protest slovenskih poslancev Podgornika, Ščeka in Wilfana, ki je bil poslan takratnemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju. Celó on sam je sprevidel, da je Pisentijev odlok škodljiv državi sami in ga je zato preklcal.

Člankar zaključuje, da so takšni načini zapostavljanja neodtujljivih pravic vsake manjšine, zlasti kar se tiče jezika, nasprotni katoliškemu nauku. Povzeli smo te misli pisca »Vir« z željo, da bi jih brali vsi italijanski sodržavljanji, tudi nacionalistični skrajneži v demokristjanski stranki in izven nje ter da bi po njih tudi dejansko uravnali pravilne in krščanske politične odnose do slovenske manjšine.

ŠPORTNI PREGLED

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu

V četrtek, 3. marca, so se začele v Ljubljani tekme za 33. svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. Najboljše hokejske ekipe iz dvajsetih držav Evrope, Amerike in Afrike bodo vse do 13. marca tekmovali v treh vrednostnih skupinah.

Najbolj »vroče« bo prav v tivolski dvorani v Ljubljani, kjer bodo nastopali velemojstri te zelo dinamične igre iz Sovjetske zveze, Češkoslovaške, ZDA, Kanade, Švedske, Vzhodne Nemčije, Finske in Poljske.

Jugoslovanski igralci, ki so se dalj časa temeljito pripravljali doma in v tujini, bodo nastopili v Zagrebu skupno z reprezentancami Norveške, Avstrije, Švice, Madžarske, Velike Britanije, Zahodne Nemčije in Romunije.

Stadion pod Mežakljo na Jesenicah pa bo gostil naslednje ekipe: italijansko, dansko in južno Afriško. Ker je odstopila Francija najprej, nato pa še Bolgarija, bo zunaj konkurence igrala »mlada« (rezervna) reprezentanca Jugoslavije, ki pa se je na nedavni tekmi proti KAC-u v Celovcu slabo obnesla. V njej prevladujejo južnjaki.

Pred vsakim velikim športnim dogodkom radi ugibamo, kdo bo končni zmagovavec. Skoraj vsi strokovnjaki te športne igre menijo, da ima največ možnosti za končni uspeh reprezentanca Sovjetske zveze, ki je v dvajsetih letih dosegla svoje učitelje Kanadčane, kar zadeva amaterski hokej, ter zasedla svetovni hokejski prestol. Pomisliti pa je treba, da sovjetski šport uradno ne pozna profesionalcev in da štejejo za amaterje tudi take, ki so v resnici profesionalci. V Kanadi pa oboje ostro ločijo in tako prihajajo igrati na svetovna prvenstva res kanadski amaterji, po večini zelo mladi fantje, največ študentje.

Le nekateri vedo, da je bila prva tekma v hokeju v Sovjetski zvezi šele leta 1946. prva mednarodna tekma pa dve leti kasneje. V pičlih dvajsetih letih se je hokej zelo razširil po Sovjetski zvezi. Drsališča so rastle ko gobe no dežju in zdaj Sovjetska zveza ima več kot 300.000 igravcev! Leta 1952 se je hokejska zveza Sovjetske zveze vključila v mednarodno hokejsko federacijo in dve leti kasneje si je izbrano moštvo že osvojilo naslov svetovnega prvaka. Tekme so bile v Stockholmu. Reprezentanca SZ je začetni uspeh ponovila še leta 1963 v Stockholmu in leta 1965 v Tampereju.

polet tega pa je dobila zlato olimpijsko kolajno tako v Cortini (1956) kot v Innsbrucku (1964).

Pet naslovov je kajpak najboljšje priporočilo sovjetske reprezentance za ljubljanski nastop. Sovjetski igralci so pred kratkim z velikim uspehom gostovali v Kanadi in ZDA. Jedro sovjetske reprezentance tvorijo igralci moskovskih ekip CSKA, Spartaka in Dinama. Trener Arkadij Čerņišev je takole ocenil možnosti svojih varovancev: »Zastavili bomo vse sile, da ohranimo naš naslov. Čeprav imamo mi največ možnosti za končni uspeh, to še ni zagotovilo da si bomo tudi res osvojili še četrto častni naslov.«

Češkoslovaški hokejisti so že desetletja med najboljšimi na svetu. Dvakrat so si že osvojili naslov svetovnega prvaka, in sicer leta 1947 v Pragi ter leta 1949 v Stockholmu. Odtlej Čehi nestrno čakajo, kdaj jim bodo njihovi reprezentanti spet prinesli zlato kolajno. Veliko so si obetali od lanskega prvenstva na Finskem, toda njihovi ljubljenci so bili samo drugi. V zadnjih letih strokovnjaki trdijo, da je češkoslovaški hokej lep, vendar preveč mehak. Češka ekipa mora izboljšati samo obrambno igro ter povežavo napadavcev z branilci. Trener ČSSR Vladimír Kostka, je izjavil, da je sedanja slika takšna kakor pred letom dni v

Tampereju. »Razpravlja se, ali je SZ sploh premagljiva. Menim, da jo lahko premagamo samo, če bodo prav vsi zaigrali v polni moči. Tekmi s Kanado in Švedsko sta zelo negotovi in zato bomo lahko drugi, lahko tretji in lahko tudi četrti.« Kanadski hokej ima dolgo tradicijo. Kanadčani sodelujejo na prvenstvu s čisto amaterskimi hokejisti, ki so doma malo znani.

Veliko vprašanje so Švedi, ki so pripravili za Ljubljano povsem novo ekipo in ki mislijo, po uspehi turneji po Kanadi presenetiti. Znano je, da je na tej turneji in po obisku v Ameriki gostovalo mlado moštvo brez starih zvezd, ki so leta in leta gospodovali v švedskem hokeju. Javnost je zelo kritizirala ta ukrep tehničnega vodstva, toda prav kmalu je spremenila svoje mnenje, po tesnem porazu novega moštva (3-4) v igri s Sovjetsko zvezo in po neodločeni igri (5-5) s Kanado. Švedi so pokazali solidno igro in zato vodja Berström upa, da bo navdušenje mladih skupaj z izkušnjami veteranov s Tumbom na čelu pripomoglo, da bodo švedski hitri hokejisti, če že ne prvi, vsaj drugi na svetovnem prvenstvu. Udar na sila je Šved Johansson-Tumba, ki je odigral že 240 tekem za državno moštvo in je nezamenljiv reprezentant.

Reprezentanca Vzhodne Nemčije se bo borila za peto mesto. Hokej je tam zelo razvit in priljubljen zlasti med mladino.

Strokovnjaki pa slabo ocenjujejo ZDA, nekdanjo hokejsko velesilo. Poudarjajo pa, da so se Američani morda vendarle nekaj naučili na minulih prvenstvih in sicer, da se je treba drugače boriti za povrnitev izgubljenega ugleda. Napovedavci sodijo, da bo Finska sedma in Poljska osma.

V »B« skupini spada med favorite Norveška, takoj za njo prideta ZRN in Romunija. Veliko zanimanje vlada za nastope jugoslovanskega moštva, v katerem igrajo skoraj sami Slovenci, člani kluba »Jesenice«.

(dt)

Kaj lahko pričakujeta od svetovnega prvenstva jugoslovansko in italijansko moštvo?

Slovenska prestolnica Ljubljana je postala sredi tega tedna ponovno za nekaj časa športna prestolnica sveta: v tem mestu se je namreč začel odvijati najpomembnejši športni dogodek naslednjih dveh tednov: svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. Ljubljana se je za to priložnost tudi zunanje lepo pripravila, da bi naredila ugoden vtis na tuince.

V Ljubljani so pred kratkim že gostili eno svetovno prvenstvo: v namiznem tenisu. Toda tokrat je v velikanski športni dvorani v Tivoliju na vrsti športni ples vse drugačne vrste. 31-to svetovno hokejsko prvenstvo ima v svetovni javnosti vse drugačen odziv in zanimanje, saj sodi ta športna disciplina v mnogih državah med najbolj priljubljene. zlasti holi na severu.

Na dosedanjih prvenstvih so pobrali največ laurik Kanadčani: na 31-tih prvenstvih so zmagali kar 19-krat. Toda odkar so stopili v svetovno hokejsko areno Sovjeti, se je kanadski monopol v tem športu zamajal. Sovjeti, Čehi in Švedi so začeli ostro naskakovati kanadsko ledeno trdnjavo in to dokaj uspešno.

Svetovnih prvenstev sta se doslej večkrat udeležili tudi italijanska in jugoslovanska reprezentanca. Italija je dosegla največji uspeh leta 1953, ko si je v Zürichu osvojila celo četrto mesto. Jugoslovani so nastopali z manjšim uspehom: kar štirikrat so bili 13., sicer pa so dosegli slabše uvrstitve.

Jugoslovani in Italijani nimajo velikih ambicij. Jugoslovani nastopajo v 2. skupini in bodo skušali tukaj zasesti drugo ali tretje mesto, kar bi bil že lep uspeh, zmaga v tej skupini pa bi predstavljala že presenečenje. Italijani pa nastopajo v 3. skupini in imajo določene izgleda, da si osvojijo prvo mesto. To pa bi jim prineslo napredovanje v 2. skupino.

Pa si za konec oglejmo še en podatek iz arhivov tega športa. Hokej je dinamična igra, kjer običajno pade na tekmi od 5 do 10 golov, včasih več. Zgodi se pa tudi v mednarodnih tekmah, da so ti rezultati skoraj neverjetni. Tako je Jugoslavija že izgubila tekmo s Čehi s 24-0, Italija pa z Amerikanci celo z 31-1. Vendar pa to niso rekordne številke: Kanada je leta 1949 odpravila Dansko kar z 49-0. Če je ostala mreža v danskih vratih po tej tekmi še cela, pa anali ne povedo.

B. P.

Tek čez drn in strn v Nabrežini

Športno združenje »Bor« je v nedeljo, 27. februarja, organiziralo v Nabrežini mednarodni kros, ki so se ga poleg najboljših tekačev iz dežele Furlanije-Juljske krajine udeležili tudi tekači iz Nove Gorice in Celja. Tekmovavci so se ob 9. uri zbrali na nogometnem igrišču. Ob 10. uri se je začel tek naraščajnikov na 2.500 m dolgi prog. Zmagal je Lenarduzzi iz Vidma, drugi pa je bil Celjan Drobne. V teku mladincev (5.000 m) je prvi prišel na cilj Tržačan Pe-

res, drugi pa je bil Celjan Bizjak. Največ zanimanja je bilo seveda za tek članov (7.800 m). V tej disciplini je odločno zmagal Celjan Žuntar, ki je prispel na cilj skoraj eno minuto pred Kovačem (tudi iz Celja) in dve minuti pred Mianijem (iz Trsta).

Nagrajevanje zmagovavcev in njihovih društev je bilo v dvorani prosvetnega društva »Igo Gruden«. Pred razdelitvijo pokalov in medalj je spregovoril predsednik »Bora« Dušan Košuta, ki je čestital atletom za uspeh in se zahvalil športnim društvom, da so na ta mednarodni kros poslali tako lepo število svojih članov. Izrekel je nadalje priznanje deželni federaciji atletske zveze za sodelovanje in se toplo zahvalil nabrežinski občini ter njenemu županu za pomoč pri organizaciji tekmovanja. Po kratkem in prisrčnem govoru deželnega predsednika atletske zveze g. Petracca je atletom in organizatorjem čestital za uspele prireditve župan Drago Legiša, ter poudaril, kako je šport tudi odlično sredstvo za medsebojno spoznavanje in spoštovanje tako med posamezniki kot med različnimi narodi.

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, tasta in starega očeta

RAFAELA VOLKA

se toplo zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja in številnim pogrebem, ki so ga z nami spemili k zadnjemu počitku, kakor tudi vsem, ki so z nami sočustvovali ali kakorkoli počastili spomin na pokojnika.

Prav tako se zahvaljujemo zdravnikom in bolniškim sestram, ki so mu vsestransko skušali lajšati bolečine v zadnjih dneh.

Zalujoči: žena Helena, hčeri Helena in Anamarija, zeta Drago in Pavle ter vnuk Robert.
Trst, 1. 3. 1966

GLASBENA MATICA V TRSTU

Priredi v nedeljo, 6. marca ob 17. uri
V Kulturnem domu

KONCERT

MLADINSKEGA
PEVSKEGA ZBORA
OSEMLETKE TRNOVO
IZ LJUBLJANE

ZBOR JE BIL NAGRAJEN NA FESTIVALU
MLADINSKIH ZBOROV V CELJU
VODI GA MAJDA HAUPTMAN

Vstopnice bodo na razpolago od četrta, 3. t. m.
dalje v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20,
tel. 61-792.

ZA
NAŠE
NAJMLAJŠE

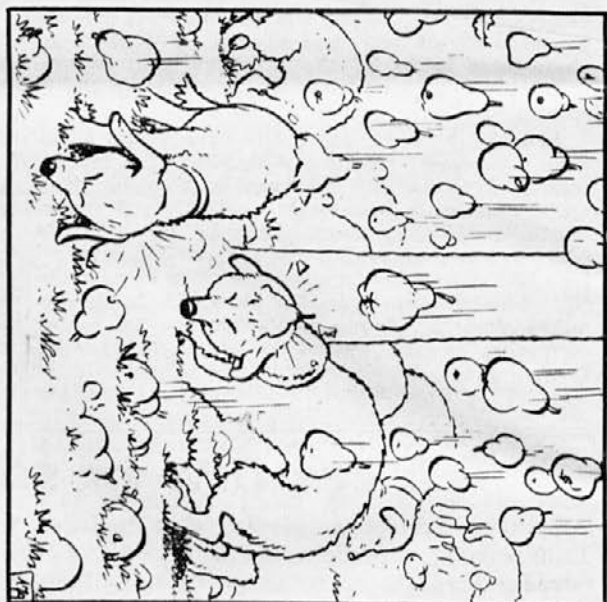
S n e ž e k

31

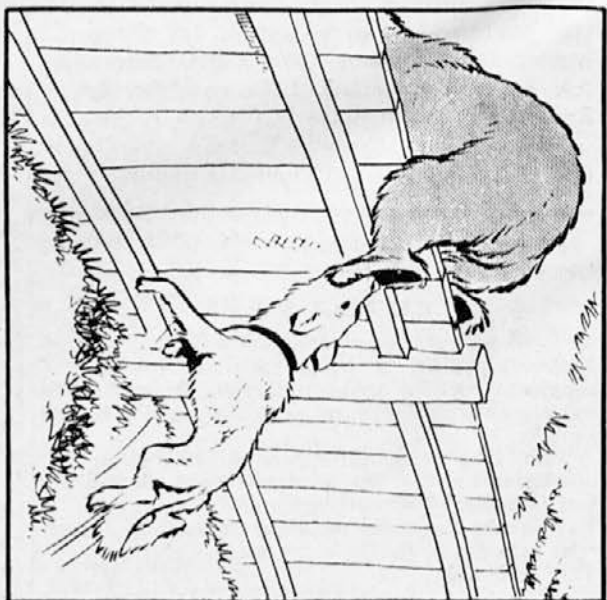
piše in riše
Miki Muster

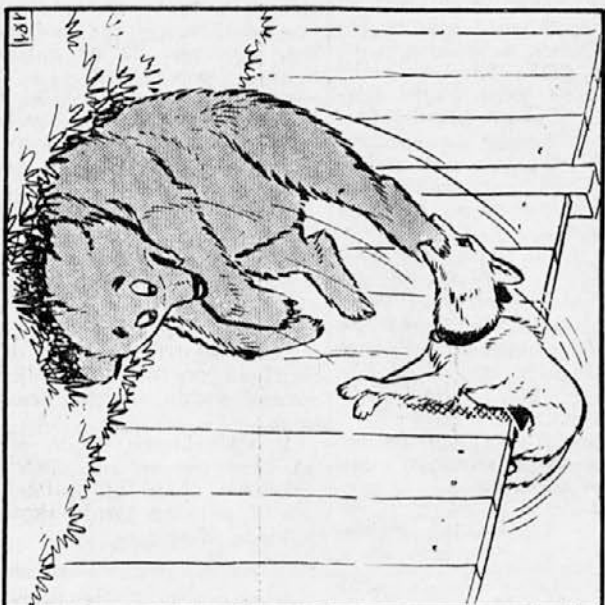
178. Razmaknila je veje in pogledala skozi listje. Po hribu je drevela vsa vas. Možje so stiskali v pesih trda krepela. Zazeblo jo je pri srcu. Bila je v škripcih. Ljudi ni smela čakati, z drevesa pa tudi ni mogla, ne da bi se izpostavljala pasjim zobem. Teh pa nikakor ni podcenjevala.

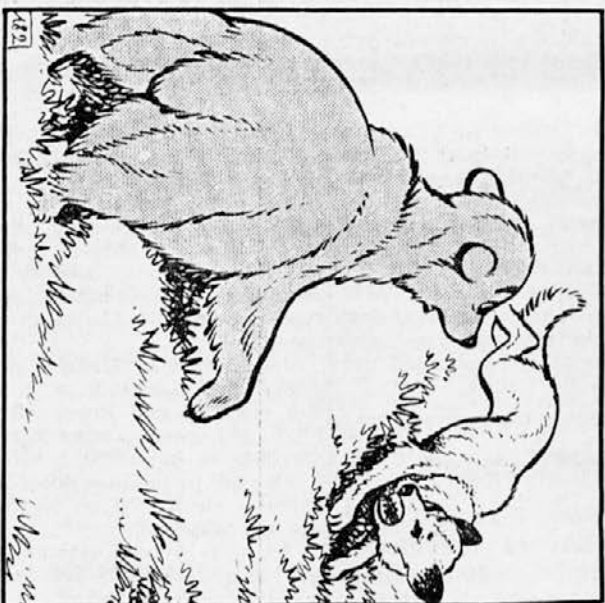
179. Najpogumnejši možakarji so bili že prav blizu drevesa, ko je medvedka obšla deblo in ga potresla, kar so ji dale moči. Zrele hruške, ki bi jih že najrahljejša sapica utrgala, so se vsule na bevkajočo drhal pod drevesom ter se razletavale na trdih hrbtih in glavah prpadenih oblegovalcev.

180. Za hip so psi utihnili in se s podvitimi repi umaknili. Ta trenutek je izbrala Kosmatinka. Zdrsnila je z veje in telebnila na tla. Se preden pa so se psi zavredli, je že plezala čez ograjo. Zeje bila na njej, ko so se pognali za njo. Preko-balila se je, toda enemu od psov je uspelo, da jo je zagrabil za tacco.

181. Kosmatinka je zatulila in padla v travo, pes pa ni izpusstil, zato je potegnila tež ograjo še njega. Ostali so se zaganjali v plot, da bi ga preskočili, toda bil je previsok zanje. Starca se je otresla ostrih pasjih zob in je hotela nasprotni-ka pograbiti za vrat, pa se ji je spretno izmaknil.

182. Ko je pes odskočil, je hotela zbežati proti gozdu. Toda čim se je obrnila, se je pes spet renčel pognal proti njej. Bila je v zagati. Nigovi zobje so jo zadževali. Ljudje pa so bili že prav pri ograji. Otresti se ga mora, toda kako? Bil je vrazje bister in spreten. Polzkušila je s staro zvijačo.

183. Obrnila se je proti gozdu. Pes je takoj skočil za njo in jo hotel popasiti. Tedaj se je obrnila tako naglo, da bi ji tega nihče ne prisodil in klofnila napadalca. Udarce je bil tako silen, da je pes odfrčal proti ograji, izbil iz nje deske in padel prestrašenim psom na oni strani pred noge.